

Forum sexuell hälsa

fokus hiv/sti och smittspårning

2024-04-16

Kunskapscentrum för sexuell hälsa arbetar för allas rätt till bästa möjliga sexuella och reproduktiva hälsa på lika villkor – genom hela livet.

Forum sexuell hälsa

- **Hiv och gonorré ur ett smittskyddsperspektiv**
- 10:00-10:15 Paus
- **Självprovtagning/Egen provhantering klamydia och gonorré VGR**
- **Smittspårning tips och trix**
- 11:00-11:10 paus
- **Kunskapscentrum för sexuell hälsa presenterar webbutbildning om hiv/sti och smittspårning samt senaste nytt från verksamheten**

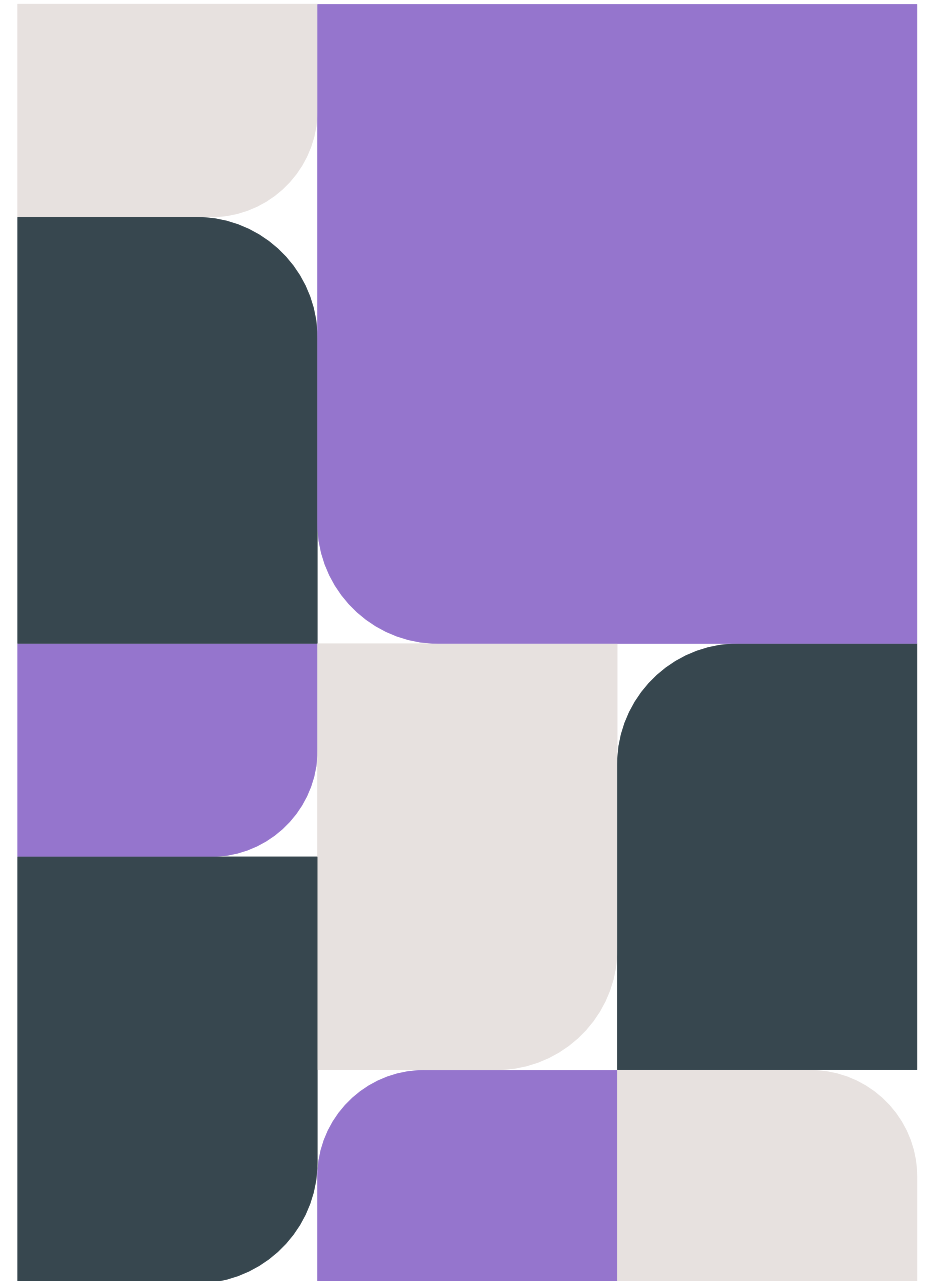

Hiv och gonorré. Trender och smittskyddsaspekter

Jan Krut

Biträdande smittskyddsläkare

VGR

KÖNSSJUKDOMAR

Syfilis

Gonorré

- **”Nya könssjukdomar”:**
  - **Klamydia** (~ NGU)
  - **Hiv**
  - **Mpox**
  - **Herpes** - icke SmL
  - **Kondylom (HPV)** - icke SmL
  - **Hepatit B** (och C)
  - **Mycoplasma genitalium** - icke SmL

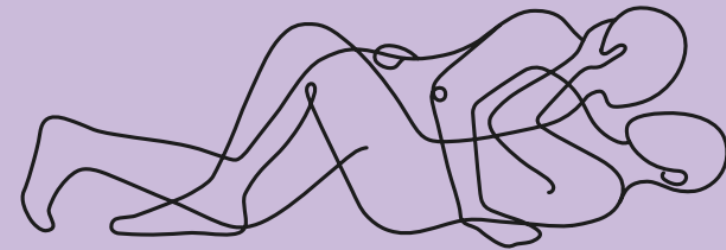
Självprovtagning/Egen provhantering klamydia och gonorré VGR

- Invånarna gör en beställning via 1177 på ett självprov samt söker själv vård vid positiva svar
- Smittspåraren behöver meddela Egen Provhantering om att smittspårningen är påbörjad.
- Provsvar finns i AsynjaVisph och i invånarens egen inlogg på 1177.se

När testade du dig för klamydia senast?

I Västra Götaland kan du beställa gratis självprov både för klamydia och gonorré.

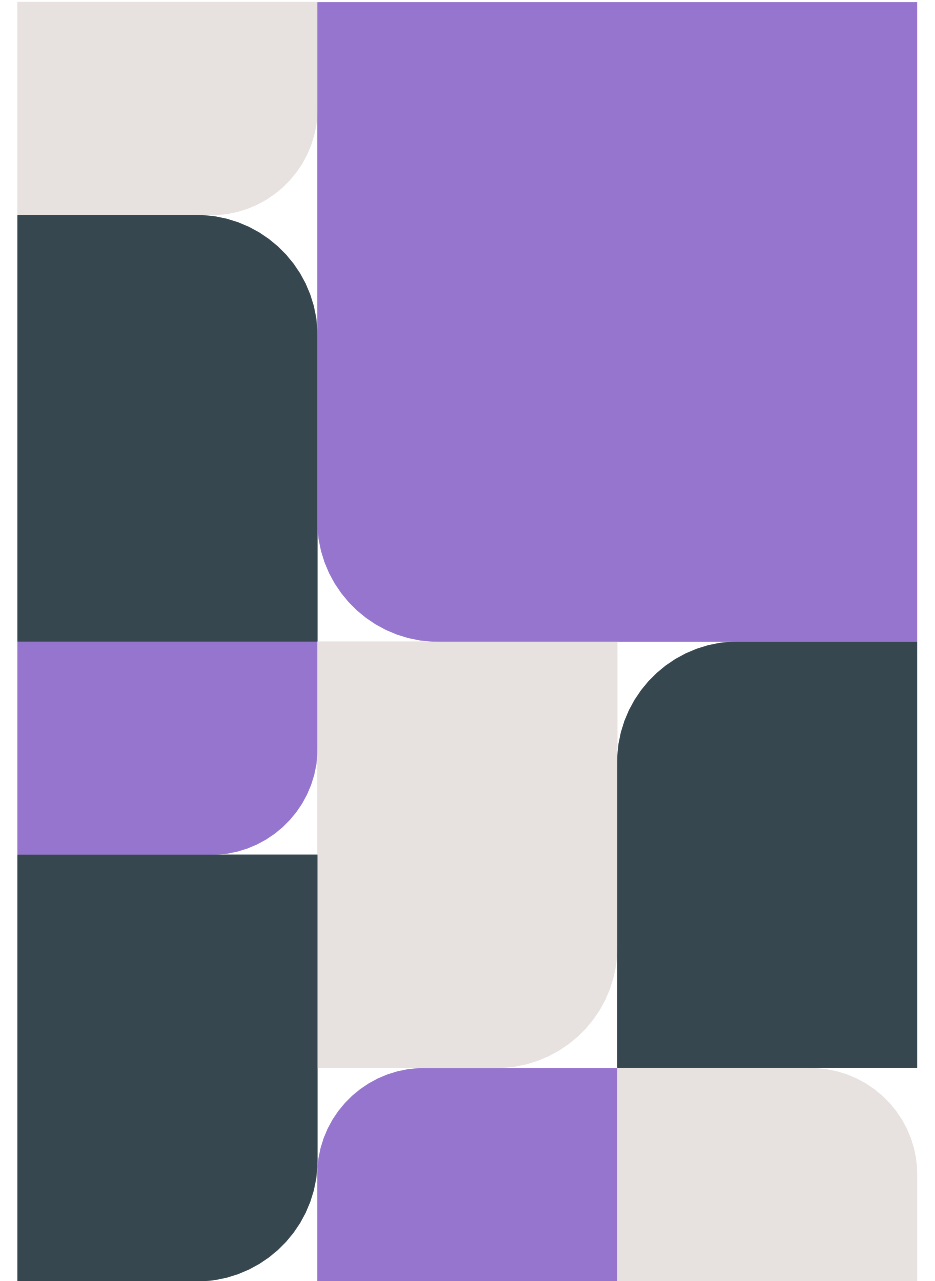
Scanna QR-koden och logga in på 1177.se för att beställa ditt självprov. Det går att beställa självprovet till en annan adress än där du är folkbokförd. Lätt och smidigt!

- Meddelande om påbörjad smittspårning via www.pep.1177.se/rba eller sjalvprovtagning.klamydiagonorre@vgregion.se Information om detta står även i patientens provsvar
- I provsvaret står också labnr och diagonsdatum som du behöver för den kliniska smittskyddsanmälan (Sminet)
- Sprid gärna informationen om
  - att tjänsten finns på 1177.se
  - att VGR testar för både klamydia och gonorré
  - att provtagningen är kostnadsfri
  - att provet kan beställas till en annan adress än folkbokföringsadressen

Smittspårning

Från start till klart

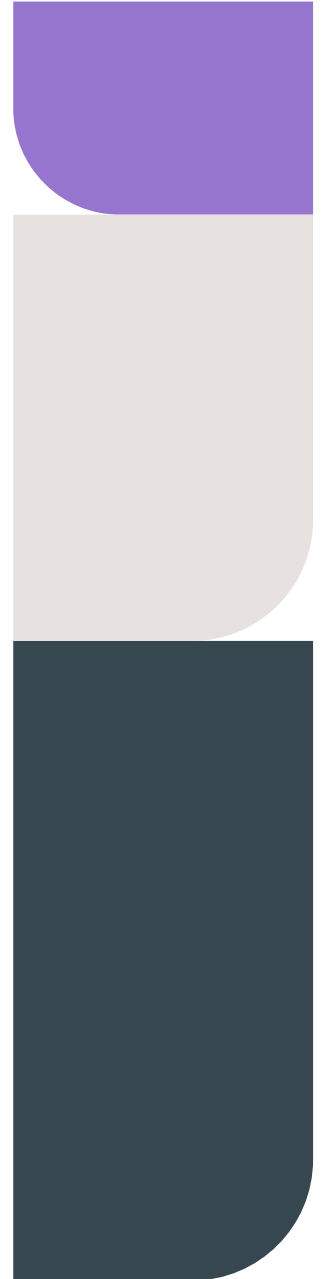
Provtagning

- På tu man hand
  - Testad tidigare?
  - Bas-info om testning.
  - Vad har hänt var, och när?
  - Principer från nu till provsvar.
  - Partnerinventering.
  - Provsvarshantering?

Provsvar del 1

- Vad är positivt med negativt? Är positivt negativt?
  - Negativt?
  - Positivt för HIV, hepatit eller syfilis?
  - Positivt för klamydia?

Pappersarbete

Index

Kontakter

Papper

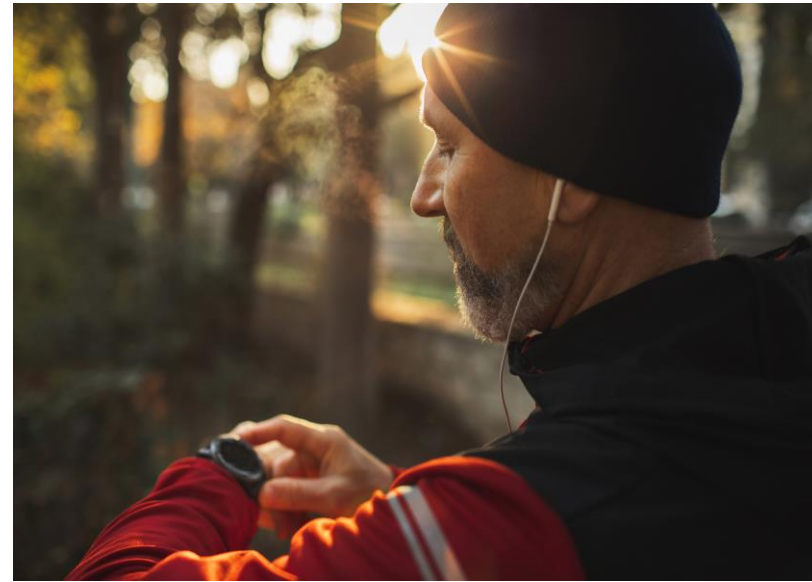
Färgpennor

Pärm

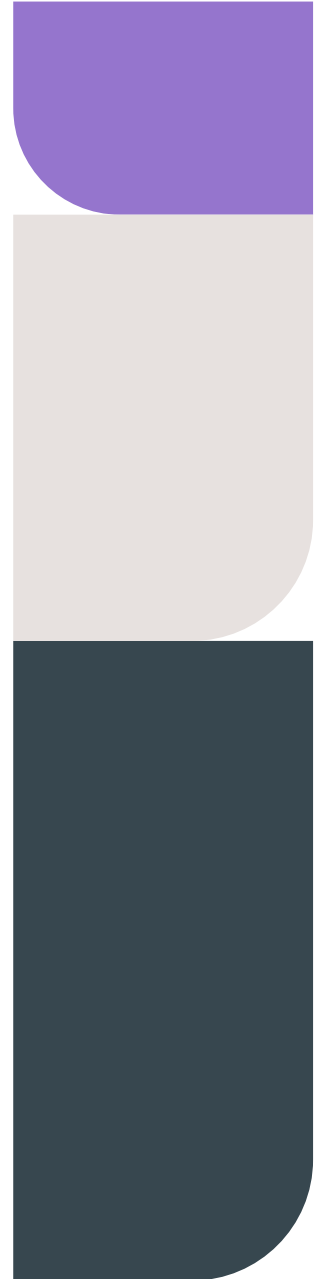
Provsvar del 2

- Vidimera provsvar
- Förbered recept
- Förbered smittspårningshandlingar
- Kontakta patienten
- Anmäl till sminet
- Journalför

Partnerkontakt

- Skicka brev, ringa eller 1177?
- Vad ingår i uppdraget?
- Varsamhet och tydlighet
- Uppföljning och dokumentation

Klart

Avbockningen

Plastfickorna

Pärmsystemet

Tack för
uppmärksamheten!

Mejl: sofia.wickstrand@vgregion.se

Webb: www.vgregion.se/srhrbuss

Paus

- 11:05-11:10 paus
- 11:10-11:30 **Kunskapscentrum för sexuell hälsa presenterar webbutbildning om hiv/sti och smittspårning samt senaste nytt från verksamheten**

STI, hur gör vi?

Frågor inför STI-provtagning

NOVEMBER 20

Namn _____

Personnummer _____

Mobil _____

1. Varför söker du/varför vill du testa dig?

- För säkerhets skull
 Besvär
 Kontaktad av partner
 Smittspårning

2. Har du?

- Penis
 Vagina
 .....

3. Har din/a sexpartner/s?

- Penis
 Vagina
 .....

4. Hur har du haft sex det senaste året?

- Analt
 Oralt
 Vaginalt
 Annat

Ja Nej

5. Besvär?	Ja	Nej
urinvägsbesvär/ont när du kissar		
flytningar		
mellanblödningar		
blödning i samband med sex		
ont nedtill i buken/underlivet/pungen		
sår, utslag, blåsor, klåda i underliv/pung/anus		
ömma lymfkörtlar		
ögonbesvär		
halsbesvär		
6. Har du under det senaste året haft analt, oralt, vaginalt sex med en ny eller tillfällig partner? Partners sexuella historia har betydelse.		
7. Har du haft sex utomlands? Vissa STI:er kan vara vanligare i andra länder.		
8. Önskar du information om säkrare sex och kondomer?		
9. Har du frågor om din sexuella hälsa?		

Smittskydd Västra Götaland
och Kunskapscentrum för
sexuell hälsa

Instruktioner för STI-provtagning

 När aktiviteten är genomförd, markera detta manuellt

 Jag har genomfört denna aktivitet

För att rätt prover ska tas krävs att vi ställer rätt frågor. Det handlar inte bara om vilket/vilka slags test vi ska ta, när det ska tas utan också om att kännetäcka vilka provtagningsskäl som ska tas ifrån.

Vaginal provtagning

För in provtagningsspinnen ca 3 - 4 cm i vagina. Rotera spinnen några varv utmed vaginalväggen i 10 - 20 sekunder. Detta gäller även vid skjälprovtagning. Vaginal provtagning är det rekommenderade för personer med äldra.

Urinprov

Patienten ska inte ha kissat under den senaste timmen. Kissa första portionen 20 - 30 ml i en mugg. För med pipett över 2 ml till markeringen på provtagningsrör.

Svalgprov

Rotera spinnen mot tonsillerna och bakre svalgväggen.

Rektalt prov

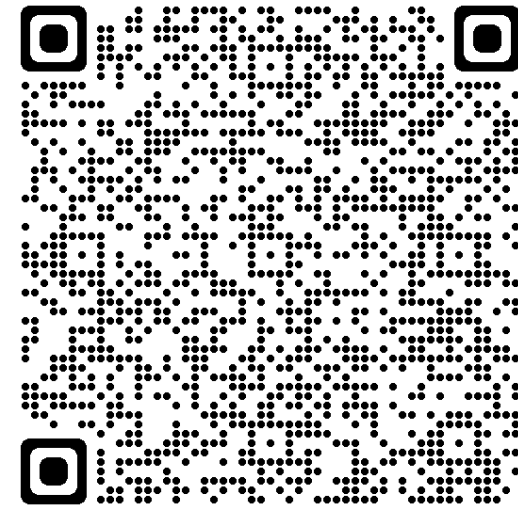

För in provtagningsspinnen 3 - 4 cm i rektum. Rotera spinnen mot elstämman.

KSH

[Kunskapscentrum för sexuell hälsa, KSH - Vårdgivarwebben
Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](#)

[SRHR-nytt - Vårdgivarwebben
Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](#)

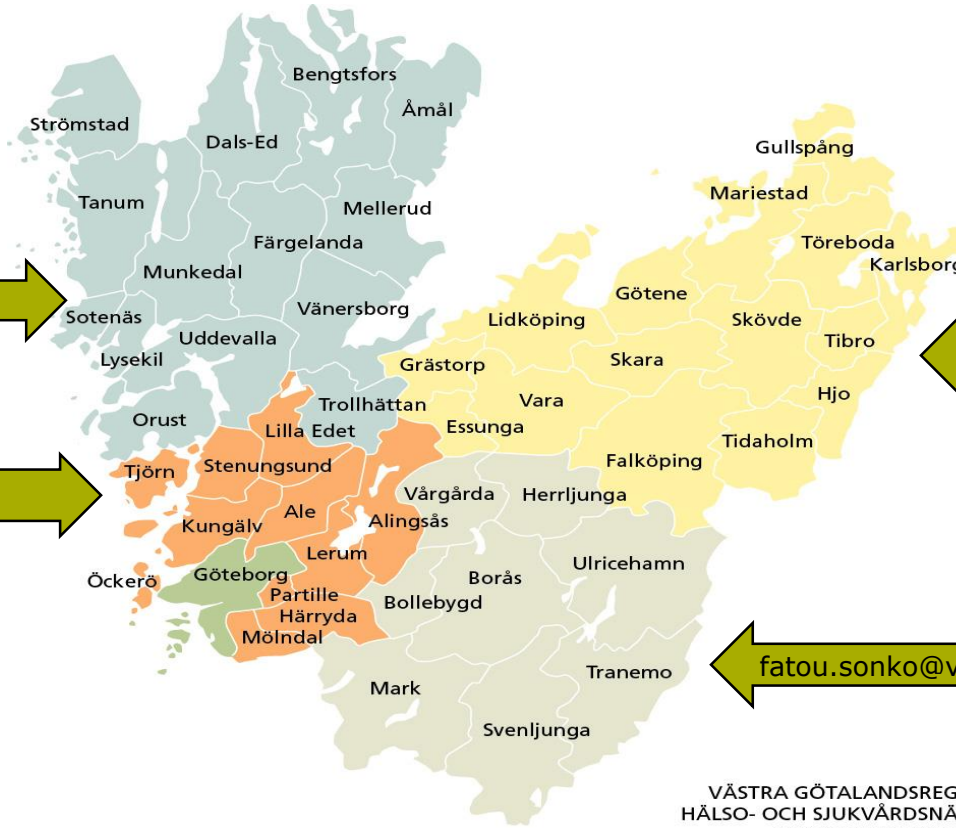

Tack!

my.opperdoes@vgregion.se

frida.saren@vgregion.se

anna.skoglund@vgregion.se

fatou.sonko@vgregion.se

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONENS
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDER
UPPDELADE I KOMMUNER

[Kunskapscentrum för sexuell hälsa, KSH - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](http://vgregion.se)

Sexuell hälsa i Primärvården- fokus på hiv/ STI

- SRHR och Mänskliga Rättigheter
- STI, när ska vi tänka på det?
- STI, hur gör vi?
- Smittspårning

Gör utbildningen: Utbildningen hittar du i Lärportalen [Sexuell hälsa i Primärvården- fokus på hiv/ STI \(vgregion.se\)](https://vgregion.se/sexuell-halsa-i-primarvarden-fokus-pa-hiv-sti)

Observera: För att ta del av utbildningen behöver du **logga in**. Om du inte är anställd i VGR ska du skapa ett konto vid inloggning.

SRHR och Mänskliga Rättigheter

[Hitta bildstöd - Dart \(vgregion.se\)](http://vgregion.se)

STI, när ska vi tänka på det?

Fakta om hiv, hepatit och STI

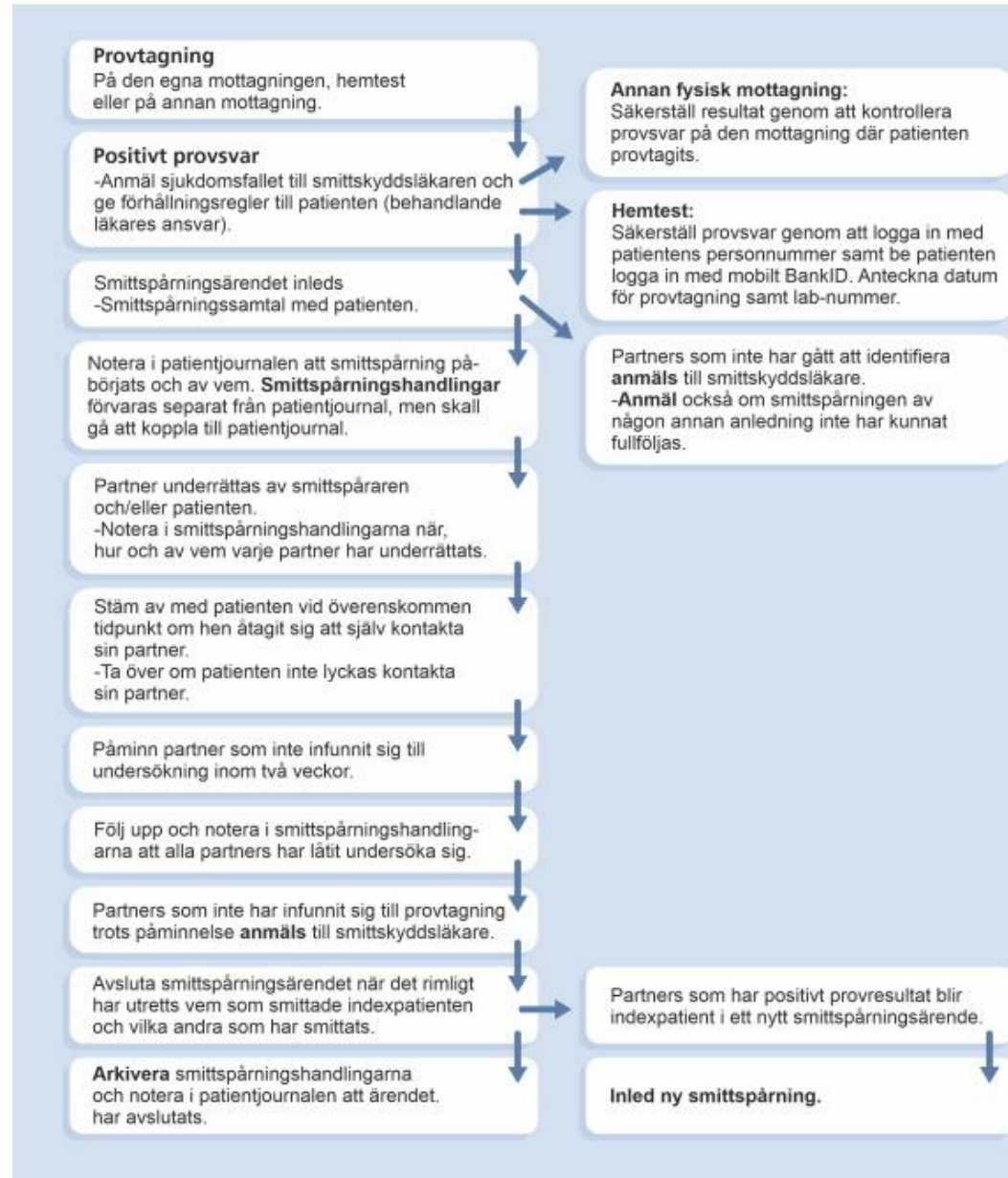
I detta avsnitt kan du uppdatera dina kunskaper om hiv, hepatit och STI. Tillgång till testning, behandling och rådgivning ska vara jämlik och enhetlig. Det är viktigt att alla som arbetar inom hälso- och sjukvården arbetar hälsofrämjande och uppmärksammar patienter i behov av test för hiv/ STI:er och hepatiter. Då ökar förutsättningarna för en god sexuell och reproduktiv hälsa på lika villkor i alla grupper i befolkningen.

Att tillhandahålla generös provtagning är viktigt. Möjlighet att testa sig såväl genitalt, oralt och analt för sexuellt överförbara infektioner har betydelse ur ett smittskyddsperspektiv, tidig upptäckt och behandling. Tillgängligheten på symtomfri testning av sexuellt överförda infektioner bör förbättras för särskilt riskutsatta grupper såsom män som har sex med män och transpersoner.

Gå in på rubriken *Fakta om hiv, hepatit och STI* ovan och välj den infektion du önskar läsa mer om så rullas en text ut.

- > Mpox
- > Gonorré
- > Hepatiter
- > Herpes simplex
- > Hiv
- > Klamydia och LGV
- > Kondylom/HPV
- > Mykoplasma
- > Syfilis

Smittspårning

Innehåll

Inledning	4
Kapitel 1 – Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR	6
Sexuell hälsa, en del av den allmänna hälsan	6
Livscykelperspektivet	7
Policy- och styrdokument	8
Hälso- och sjukvårdens ansvar	10
Kapitel 2 – Normer och inkluderande bemötande	12
Normer i samhället och vården	12
Sexualitetsnormer	14
Konsekvenser av att bryta mot normer	17
Andra normer som är viktiga i arbete med sexuell hälsa	18
Normmedvetenhet och sexualpositivitet	20
Kapitel 3 – Att ställa frågor om sexuell hälsa	21
Varför ska frågor om sexuell hälsa ställas?	21
Hur kan frågor om sexuell hälsa ställas?	
Hur förs ett professionellt samtal om sexuell hälsa?	23
Hänvisning och mitt ansvar	25
Sexualanamnes	26
Kapitel 4 – Sexuell dysfunktion	32
Nedsatt lust	33
Samlagssmärta (dyspareuni)	34
Vulvodyni	34
Vaginism	36
Kroniskt bäckenbottensyndrom hos personer med penis och pung	36
Erektill dysfunktion, ED	37
Tidig utlösning – prematur ejakulation, PE	38
Generella behandlingsstrategier	39
Kapitel 5 – Specifik sexuell ohälsa	40
Sexuellt risktagande och utsatthet	40
Sexuellt överförbara infektioner, STI	40
Provtagning och behandling	43
Övriga preventiva åtgärder	44
Sex som självskada	45
Erfarenhet av att ha varit utsatt för sex mot sin vilja – sexuellt våld	46
Förövare av sexuellt våld	49

Impulsiv sexuell beteendestörning också benämnd hypersexuell störning	50
Att få ersättning för sex	51
Att ge ersättning för sex	53
Oönskad användning av porr	55
Kapitel 6 – Samband mellan sexuell hälsa, annan ohälsa och sjukdom	57
Sexuell hälsa vid vanliga sjukdomar	57
Psykisk ohälsa	57
Alkohol och droger – bruk och beroende	60
Diabetes	62
Hjärt- och kärlsjukdom	62
Neurologiska sjukdomar	63
Cancer	63
Kapitel 7 – Sexuell hälsa och reproduktion	65
Graviditet och förlossning	65
Klimakteriet	66
Läkemedel och sexuell hälsa	68
Psykosomatiska symptom och sexuell hälsa	69
Appendix A – Självreflektion	71
Referenser	74

Sexuell hälsa – en del av den allmänna hälsan

Metodbok i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR,
för hälso- och sjukvårdspersonal

Huvudförfattare: Tommy Persson

Medförfattare: Anna Bjarnegård-Sellius,
Eva Rundberg, Hanna Rydberg,
Karin Stenqvist, Anna Wängborg

Formgivning: VGR Inhouse

ISBN 978-91-985909-6-8

Metodboken är framtagen av Kunskapscentrum för sexuell hälsa, 2023
och finns i digitalt format på www.vgregion.se/ksh

